

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Van Slooten t. Nederland (EHRM, 45644/18) over Nederlandse (snelle) gezagsbeëindiging, een wantrouwende moeder en de belangen van het kind

Bruning, M.R.

Citation

Bruning, M. R. (2025). Van Slooten t. Nederland (EHRM, 45644/18): over Nederlandse (snelle) gezagsbeëindiging, een wantrouwende moeder en de belangen van het kind. *Ehrc Updates: European Human Rights Cases, 2025*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4262520>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4262520>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Mariëlle Bruning

Van Slooten t. Nederland (EHRM, 45644/18) – Over Nederlandse (snelle) gezagsbeëindiging, een wantrouwende moeder en de belangen van het kind

ECLI:CE:ECHR:2025:0415JUD004564418

1. Na bijna 25 jaar heeft het EHRM weer over een Nederlandse kinderbeschermingszaak

beslist. De EHRM-uitspraak inzake *Venema t. Nederland* van 17 december 2002, die overigens nog steeds actueel is, [\[1\]](#) ging over een spoeduisplaatsing van een drie maanden oud meisje dat door haar ouders naar de spoedeisende hulp was gebracht in verband met hartproblemen en in het ziekenhuis werd opgenomen. [\[2\]](#) De spoeduisplaatsing werd samen met een spoedmaatregel van ondertoezichtstelling (OTS) uitgesproken in verband met vermoedens van kindermishandeling door falsificatie ('Münchhausen by proxy') en de ouders werden pas zes dagen later gehoord door de kinderrechter. Het EHRM besliste dat sprake was van een schending van art. 8 EVRM omdat de ouders op geen enkele manier betrokken waren bij de spoedbeslissingen om hun jonge kind van de ouders te scheiden, terwijl het meisje in het ziekenhuis veilig was. Daarna bleef het op dit gebied voor Nederland vanuit Straatsburg lang stil, terwijl het EHRM zeer regelmatig uitspraken in kinderbeschermingszaken doet die veelal gaan over het relatief snel kiezen voor een nieuwe toekomst voor een pleegkind dat uit huis was geplaatst. [\[3\]](#)

2. Op 15 april 2025 besliste het EHRM in de zaak *Van Slooten t. Nederland* opnieuw over een Nederlandse kinderbeschermingszaak en oordeelde dat sprake was van een schending van art. 8 EVRM. De gezagsbeëindiging van een moeder van een jong uit huis geplaatst meisje was volgens het Hof een ongerechtvaardigde inbreuk op het recht op respect voor gezinsleven (art. 8 EVRM). Het Hof besliste op materiële gronden dat de herenigingsdoelstelling voor uit huis geplaatste kinderen in deze zaak te snel uit het oog is verloren en dat de belangenafweging in deze zaak onzorgvuldig is verricht. De uitspraak weerspiegelt de al langer bestaande zorgen over het huidige Nederlandse jeugdbeschermingsstelsel en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en bevestigt dat de rechtsgrond voor de maatregel van

gezagsbeëindiging een genuanceerdere rechterlijke interpretatie behoeft dan zoals deze in de eerste jaren na inwerkingtreding van de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen werd toegepast. Ondertussen is eind 2024 een concept-wetsvoorstel gepresenteerd dat hieraan tegemoetkomt. Hieronder zal ik, nadat ik ben ingegaan op de feiten van de zaak en de overwegingen van het EHRM, deze ontwikkelingen nader uitwerken.

3. Om de context van deze zaak te kunnen duiden, is het echter relevant om eerst kort in te gaan op de huidige wetgeving en recente ontwikkelingen in Nederland. In 2015 werd de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen ingevoerd, waarin meer nadruk op de belangen van minderjarigen werd gelegd bij beslissingen over het opvoedperspectief van uit huis geplaatste kinderen. Met de herziene wet werd beoogd om de beschermingsbehoefte van het kind bepalend te laten zijn bij de keuze van een kinderschermingsmaatregel. De rechtsgronden voor de maatregelen van OTS en gezagsbeëindiging werden aangepast om duidelijk te maken dat bij conflicterende belangen voorrang moet worden gegeven aan de belangen van de minderjarige. Voor kinderen die uit huis waren geplaatst, moest sneller de knoop over hun opvoedperspectief door worden gehakt om hen zodoende hierover sneller duidelijkheid te kunnen geven. Een maatregel van gezagsbeëindiging werd mogelijk in situaties waarin ‘de verwachting niet gerechtvaardigd is dat de ouder binnen een voor het kind aanvaardbaar te achten termijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding kan dragen’. Met de term ‘aanvaardbare termijn’ wordt bedoeld op de periode van onzekerheid die een kind kan overbruggen zonder ernstige schade op te lopen voor zijn ontwikkeling.^[4] Bij de concrete invulling van de ‘aanvaardbare termijn’ voor een specifiek kind speelt de leeftijd van het kind een belangrijke rol. Voor de vraag of een gezagsbeëindiging aangewezen is als een minderjarige in een pleeggezin is geplaatst, is in de MvT bij de herziene wet genoemd: “wanneer een kind in een pleeggezin is geplaatst, moet het zich daar volledig en harmonieus kunnen ontwikkelen. Met het oog hierop, in het bijzonder wanneer het kind op zeer jeugdige leeftijd in een perspectiefbiedend pleeggezin wordt geplaatst, dient duidelijkheid te bestaan over het opvoedings- en ontwikkelingsperspectief”.^[5] In de professionele Richtlijn Uithuisplaatsing was deze ‘aanvaardbare termijn’ nader uitgewerkt, namelijk een half jaar voor kinderen tot 5 jaar en een jaar voor kinderen vanaf 5 jaar.

4. In de uitvoeringspraktijk bleek na de invoering van deze nieuwe rechtsgrond dat een korte termijn voor jonge kinderen die op een nieuwe stabiele opvoedplek verblijven een knelpunt oplevert. Dat kwam vooral door de uitvoeringspraktijk met lange wachtlijsten voor jeugdhulp en grote tekorten in het jeugdhulpaanbod om de thuissituatie te verbeteren.^[6] Als er binnen een korte termijn geen passende vormen van jeugdhulp konden worden ingezet om te werken aan terugplaatsing, was het onduidelijk of dan

toch kon worden overgegaan tot gezagsbeëindiging na een lichtere maatregel van OTS met uithuisplaatsing. In de eindevaluatie van de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen uit 2022 werd duidelijk dat bij de toepassing van de rechtsgrond voor gezagsbeëindiging een verschuiving heeft plaatsgevonden. Bij de invoering van de wet in 2015 betekende het verstrijken van de aanvaardbare termijn doorgaans dat de kinderrechter het gezag beëindigde. In de loop der jaren is echter steeds meer terughoudendheid zichtbaar geworden in situaties waarin onvoldoende hulp op gang is gekomen of andere factoren maken dat een gezagsbeëindiging als disproportioneel wordt gezien, ook vanwege de emotionele betekenis van het behoud van juridisch gezag voor ouders.^[7] In sommige gevallen wijzen rechters een verzoek tot gezagsbeëindiging af op grond van art. 8 EVRM, hoewel aan de rechtsgrond voor gezagsbeëindiging is voldaan. Zij gebruiken dan de discretionaire bevoegdheid binnen de rechtsgrond (de rechter ‘kan’ de maatregel opleggen).^[8] De rechtsgrond voor gezagsbeëindiging wordt in de praktijk dus niet altijd meer toegepast zoals dit oorspronkelijk bedoeld was. De oorzaak hiervan is dat de rechtsgrond niet aansluit op veelvoorkomende situaties waarin er te weinig hulp voor gezinsversterking en terugplaatsing is ingezet of er voor kinderen nog geen stabiele plek is om te wonen. Inmiddels is in 2023 ook de professionele Richtlijn Uithuisplaatsing aangepast en zijn de vaste korte termijnen als concretisering van de ‘aanvaardbare termijn’ geschrapt. Ook de naam van de Richtlijn is aangepast naar ‘Uithuisplaatsing en terugplaatsing’ vanwege het grotere accent op terugplaatsing en meer focus op het zo thuis mogelijk opgroeien.^[9]

5. Daarbij zijn gedwongen uithuisplaatsingen van minderjarigen in Nederland vanuit de maatschappij al een aantal jaren aan veel kritiek onderhevig. Deels aangezwengeld door de Toeslagenaffaire, waarbij bleek dat gedupeerde ouders regelmatig te maken hadden gekregen met een uithuisplaatsing van hun kind(eren) in vrijwillig of gedwongen kader, ^[10] werd in de media wel gesproken over ‘staatsontvoeringen’. Ook werden zorgen geuit over de inspanningen die door jeugdbeschermers bij de uitvoering van een uithuisplaatsing werden verricht om kinderen weer te herenigen met hun ouders of verzorgers.^[11] Niet alleen in Nederland, maar ook in andere Europese landen was er discussie over de vraag wanneer en hoe snel de overheid mag ingrijpen in het gezinsleven ter bescherming van kinderen, en hoe snel de knoop mag worden doorgehakt richting gezagsbeëindiging (en in sommige landen zelfs adoptie) om het recht op continuïteit en stabiliteit voor uit huis geplaatste kinderen te waarborgen.^[12] Er wordt verschillend gedacht over de vraag of adoptie zonder instemming van de ouder als kindbeschermingsmaatregel het beste is voor een uit huis geplaatst kind. Dit hangt mede af van het land en het type kindbeschermingsstelsel, dat sterk kan verschillen.^[13]

6. Terug naar de feiten van de zaak. In deze zaak ging het om een pasgeboren babymeisje van een 24-jarige moeder die te maken had met fysiek en emotioneel geweld door haar partner. Er waren zorgen en meldingen gedaan bij Veilig Thuis en de moeder verbleef op verschillende opvangplekken. Ondanks andere afspraken met professionals vanuit de vrijwillige jeugdhulp bleef zij toch haar partner – de vader van het kind die het kind erkend had – zien, wat tot nieuwe geweldsincidenten leidde waar het jonge kind getuige van was. De moeder had psychische problemen, werkte niet mee aan de afspraken die de opvanglocatie met haar maakte en stond niet open voor hulp, terwijl zij regelmatig van verblijfplaats wisselde. Het wijkteam verzocht vervolgens de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) om onderzoek te doen naar een maatregel van OTS. Ondertussen werd de gecertificeerde instelling (GI) die in opdracht van de rechter jeugdbeschermingsmaatregelen uitvoert tijdelijk ingezet om moeder en kind te ondersteunen; het lijkt alsof dit een zogenaamd ‘drang-traject’ is geweest. Dit alles leidde in oktober 2015 tot een maatregel van OTS, waarbij de RvdK en de kinderrechter het noodzakelijk vonden dat de moeder met haar jonge dochter naar een moeder-kindcentrum ging zodat zij kon worden geobserveerd en haar pedagogische vaardigheden konden worden beoordeeld. De moeder wilde niet naar het moeder-kindcentrum gaan.

7. Enkele dagen na het uitspreken van de OTS vertrok de moeder uit de crisisopvang waar ze verbleef en verzocht de GI een spoeduisplaatsing voor het jonge kind. De kinderrechter wees het verzoek toe en het eenjarige meisje werd in een pleeggezin geplaatst met een keer per week begeleide omgang met moeder. De GI bleef proberen om de moeder te overtuigen van een verblijf in een specifiek moeder-kindcentrum, maar de moeder bleef medewerking weigeren. Dit leidde al vier maanden na de start van de OTS en uithuisplaatsing tot de beslissing van de GI dat het opvoedperspectief van het meisje niet meer bij moeder lag (een zogenaamd ‘perspectiefbesluit’ van de GI) met een beperking van de omgang tot een keer per twee weken. Moeder kreeg vervolgens, na het instellen van hoger beroep, de kans om een eigen alternatief plan te maken. Zij diende dat in, maar het Hof en de RvdK oordeelden dat dit plan onvoldoende was voor de ontwikkeling van haar dochter, ook omdat de moeder in geen enkel opzicht wilde meewerken aan een beoordeling van haar pedagogische vaardigheden.

8. Een jaar na de spoeduisplaatsing verzocht de GI de RvdK om een onderzoek uit te voeren naar gezagsbeëindiging van moeder. Zo’n anderhalf jaar na de eerste OTS werd na het uitvoeren van dit onderzoek door de RvdK aan de rechter een verzoek tot gezagsbeëindiging gedaan, aangezien de ‘voor de persoon en de ontwikkeling van het kind aanvaardbaar te achten termijn waarbinnen de moeder de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding in staat is te dragen’ (art. 1:266 lid 1 BW) was

verstrekken. Het jonge meisje woonde vanaf de spoeduisplaatsing bij hetzelfde pleeggezin en het ging goed met haar. Omgang met de moeder was inmiddels beperkt tot een keer per maand. De moeder verweerde zich tegen dit verzoek en verzocht ook om een onafhankelijke contra-expertise. Op grond van art. 810a lid 2 Rv kan een ouder in een procedure over een maatregel van OTS of een gezagsbeëindiging om een onafhankelijke deskundige verzoeken als deze het niet eens is met een deskundigenrapport van de RvdK of de GI. De rechter benoemt een deskundige als dat mede tot de beslissing van de zaak kan leiden en het belang van het kind zich daartegen niet verzet. Het verzoek tot gezagsbeëindiging werd in juni 2017 door de rechtbank toegewezen en het ouderlijk gezag van moeder werd beëindigd. Het verzoek om contra-expertise werd afgewezen omdat dit niet in het belang van het kind zou zijn. De gezagsbeëindiging zou volgens de rechtbank duidelijkheid bieden over het opvoedperspectief van het meisje en overeenkomen met het doel van de wet. De moeder ging in hoger beroep maar het Gerechtshof hield de beslissing van de rechtbank in stand en wees ook het verzoek om contra-expertise af. De moeder heeft vervolgens onderzocht of een cassatieklacht bij de Hoge Raad kans van slagen maakte, maar dit werd haar door een advocaat afgeraden. Zij besloot toen een klacht bij het EHRM in te dienen. Uit de EHRM-uitspraak blijkt verder dat de moeder een tweede kind heeft gekregen voor wie zij zonder enige bemoeienis van jeugdzorgmedewerkers zelf zorgt.

9. Het EHRM oordeelde dat sprake was van een schending van art. 8 EVRM: de GI, RvdK en de rechters hebben de hereniging van moeder en kind als het ultieme doel van een kinderbeschermingsmaatregel vanaf een heel vroeg moment na de uithuisplaatsing opgegeven. Zij hebben dat gedaan zonder zorgvuldig onderzoek te doen naar de pedagogische vaardigheden van moeder en zonder duidelijk te maken waarom het doel van terugplaatsing niet langer in het belang van het kind was. Daarmee is volgens het Hof onvoldoende gewicht toegekend aan de bescherming van het gezinsleven van moeder en kind. Het EHRM gaat niet in op de klacht over een vermeende schending van art. 6 EVRM vanwege het gebrek aan onafhankelijk deskundigenonderzoek naar de opvoedcapaciteiten van de moeder, aangezien de hoofdvraag in deze zaak al onder art. 8 EVRM is beoordeeld en het een aparte beoordeling van deze klacht niet nodig acht.

10. De uitspraak is niet opmerkelijk in het licht van eerdere kinderbeschermingszaken die voor het EHRM dienden, integendeel. De vaste lijn in de jurisprudentie, die de Grote Kamer ook in de zaak *Strand Lobben* heeft onderstreept, [\[14\]](#) wordt duidelijk aangehouden, met als kernelementen: (1) bij uithuisplaatsing staat gezinshereniging voorop; (2) de band van een kind met de ouders moet behouden blijven tenzij sprake is van uitzonderlijke omstandigheden die maken dat deze band moet worden doorbroken (“family ties may only be severed in very exceptional circumstances and everything must

be done to preserve personal relations, and, if and when appropriate, to “rebuild” the family”, par. 68); (2) tijdelijke kinderschermingsmaatregelen zijn bedoeld om ouders en kind te herenigen en daarbij hoort een positieve verplichting om zo snel mogelijk na een uithuisplaatsing te werken aan dit doel, onder meer door regelmatige omgang tussen kind en ouder(s) (par. 68-69). Zoals het EHRM op 22 december 2020 in de zaak M.L. t. Noorwegen al heeft vastgesteld, [\[15\]](#) noemt het Hof ook in deze uitspraak expliciet dat, hoewel door klaagster enkel over de beslissing tot gezagsbeëindiging is geklaagd, bij de beoordeling hiervan alle voorafgaande beslissingen die tot de gezagsbeëindiging hebben geleid, moeten worden meegenomen. Dat houdt concreet in dat het Hof de gang van zaken en de beslissingen vanaf de start van de spoeduituithuisplaatsing van het jonge meisje heeft beoordeeld.

11. De uitspraak maakt expliciet dat de uitgangspunten van het EHRM die in de eerdere vele zaken tegen Noorwegen over langdurige uithuisplaatsingen die uitmondten in een adoptie zonder instemming van de ouder(s) werden benoemd, ook gelden voor Nederland, dat geen adoptie als kinderschermingsmaatregel kent, maar gezagsbeëindiging als meest vergaande maatregel toepast. Dat betekent, zoals ik ook in een eerdere noot voor EHRC-Updates benadrukte, [\[16\]](#) dat bij een eerste uithuisplaatsing van een jong kind moet worden gewerkt aan intensieve begeleiding in de thuissituatie om de kans op terugkeer van het kind zo groot mogelijk te maken. Daarbij moet de koers niet te snel worden ingezet richting een nieuwe stabiele opvoedplek voor het kind, maar juist richting een versterking van de band van het kind met de eigen ouders met als doel het serieus verkennen van de mogelijkheden tot terugplaatsing, waarbij regelmatig contact essentieel is. [\[17\]](#) Het EHRM benadrukt dat de positieve verplichting om aan hereniging te werken zo snel mogelijk moet starten en “will begin to weigh on the competent authorities with progressively increasing force as from the commencement of the period of care” (par. 69). Interessant is dat het Hof de strenge toets voor het doorbreken van de banden tussen ouders en kind, namelijk alleen “in very exceptional circumstances”, in deze uitspraak niet meer enkel toepast voor adoptie als ultieme kinderschermingsmaatregel, waarmee alle juridische banden worden doorbroken. Het onderstreept de betekenis ervan juist ook voor het doorbreken van familiebanden in ruimere zin, bijvoorbeeld via een gezagsbeëindiging. Daarmee lijkt het Hof nog wat meer op te schuiven in de richting van een kinderschermingsstelsel waarin zo licht mogelijk wordt ingegrepen in het gezinsleven en de familiebanden tussen ouders en kind zoveel mogelijk intact blijven. Dat lijkt mijn conclusie in de noot bij M.L. t. Noorwegen te bevestigen dat het Hof een voorkeur heeft voor een kinderschermingsstelsel waarin gezinshereniging en een behoud van familiebanden voorop staan, ondanks het feit dat het Hof telkens benadrukt, ook in deze uitspraak, dat kinderschermingsstelsels en

-beslissingen per verdragsstaat verschillen en dat het Hof slechts toetst of een verdragsstaat binnen zijn eigen beoordelingsruimte de belangen van het kind zorgvuldig heeft getoetst.^[18]

12. Het EHRM legt een materiële toets aan en beoordeelt de kernvraag of sprake was van een zorgvuldige belangenafweging. Daarbij geeft het Hof aan dat de nationale autoriteiten het belang van het kind op een stabiele opvoedplek bij de pleegouders vanwege haar kwetsbaarheid zwaarder vonden wegen dan het belang van terugplaatsing van het kind en gezinshereniging. Volgens het EHRM lijkt het erop dat de nationale autoriteiten de belangen van het jonge meisje zo inkleurden dat de zaak alleen ging over de stabiele opvoedplek bij de pleegouders, zonder dat rekening werd gehouden met het belang van behoud van familiebanden tussen moeder en dochter. Ook in eerdere zaken die voor het EHRM speelden, werd de kwetsbaarheid van een jong kind door nationale autoriteiten aangevoerd als reden om te kiezen voor stabiliteit en duurzaamheid van de nieuwe opvoedplek. Het Hof heeft telkens een strenge toets gehanteerd waarbij een dergelijke kwetsbaarheid ook daadwerkelijk invulling moest worden gegeven en inzichtelijk moest worden gemaakt.^[19] Het louter noemen van 'kwetsbaarheid' is niet voldoende, en ook in deze zaak was het Hof niet overtuigd van dit argument, dat haast als lege huls werd ingezet, want wat deze kwetsbaarheid nu precies inhield, is niet duidelijk geworden.

13. Het pleidooi van de Nederlandse autoriteiten dat het in het belang van het jonge meisje was om haar recht op continuïteit en stabiliteit in de opvoeding te garanderen en daarom de pleeggezinplaatsing duurzaam te bestendigen met een gezagsbeëindiging, komt voort uit de bedoeling van de Nederlandse wetgever. Zoals hierboven werd beschreven, werd in 2015 de wet gewijzigd om de belangen van het kind dat langdurig uit huis geplaatst is en in onzekerheid is over het opvoedperspectief meer voorop te stellen. Dit gebeurde door aanpassing van de rechtsgronden om zo sneller vanuit een OTS met een machtiging uithuisplaatsing over te kunnen gaan tot een gezagsbeëindiging. De huidige rechtsgronden voor de OTS en de gezagsbeëindiging weerspiegelen dat uitgangspunt. Zoals hierboven ook duidelijk werd, moest aan de 'aanvaardbare termijn' een concrete invulling worden gegeven, afhankelijk van het specifieke kind dat uit huis geplaatst werd. Als uitgangspunt werd gehanteerd dat voor jonge kinderen al binnen een half jaar tot een definitieve beslissing over de opvoedplek van het kind moest worden overgegaan. Het is vanuit dit perspectief dus niet zo vreemd dat in deze zaak, die speelde in de eerste jaren na de wetsherziening van 2015, al zo snel tot een gezagsbeëindiging werd besloten.

14. Deze beslissing hing direct samen met de snelle aanname dat de moeder onvoldoende in staat was om de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van het meisje

te dragen. Dit werd onderbouwd met de weigering van de moeder om met haar dochtertje in een moeder-kindcentrum te worden opgenomen om daar haar opvoedcapaciteiten te kunnen beoordelen. De moeder kreeg de kans om zelf met een plan te komen zodat haar opvoedcapaciteiten kunnen worden beoordeeld, maar dit plan werd door de RvdK en het Gerechtshof onvoldoende bevonden. Het valt verder op dat de RvdK de aanname dat moeder daarom de belangen van het kind onvoldoende voor ogen had, vanaf het eerste verzoekschrift aan de rechter steeds heeft vastgehouden, en dat deze in elke daaropvolgende procedure leidend bleef. In de vele procedures die volgden werd geen nieuwe informatie of nieuw onderzoek aangeleverd over de opvoedkwaliteiten van de moeder. Dat is opmerkelijk omdat, zoals het EHRM benoemt, ook in het Raadsrapport waarop de spoeduisplaatsing was gebaseerd, is aangegeven dat de fysieke ontwikkeling van het meisje goed was, dat ze gezond overkwam en er goed voor haar werd gezorgd en dat de moeder liefdevol met haar omging; er was met andere woorden een liefdevolle band tussen moeder en kind. Het Hof geeft aan dat in deze zaak alle praktische pogingen om te werken aan hereniging van moeder en dochter al vier maanden na de spoeduisplaatsing waren opgegeven naar aanleiding van het perspectiefbesluit van de gecertificeerde instelling die de maatregelen uitvoerde. De voor het kind aanvaardbare termijn waarbinnen de moeder weer verantwoordelijk werd voor de verzorging en opvoeding van haar dochter, was volgens de uitvoerende organisatie toen verstreken. Dit lag vervolgens ten grondslag aan het perspectiefbesluit. Vanaf dat moment werd het eenrichtingsverkeer naar een duurzame, stabiele opvoedplek voor het jonge meisje in het pleeggezin en zijn geen alternatieven meer onderzocht, terwijl er ook geen (nieuw) onderzoek is gedaan naar de mogelijkheden om het meisje bij haar moeder te laten opgroeien.

15. Als oorspronkelijke reden voor de uithuisplaatsing werd in deze beschikking de situatie van huiselijk geweld met verschillende incidenten genoemd en het feit dat de moeder geen stabiele woonplek had; dit zou een bedreiging voor de ontwikkeling van het jonge meisje zijn geweest. De aanname dat het het meest in het belang was van het meisje om in het pleeggezin op te groeien, hangt echter in belangrijke mate samen met de weigerachtige en wantrouwende houding van de moeder ten opzichte van hulpverleners en jeugdbeschermers. Ook in de uitspraak van (de meervoudige kamer van) de rechtbank over de gezagsbeëindiging werd benoemd dat de moeder moeite had om anderen te vertrouwen en in stressvolle situaties niet in staat was om zich aan anderen te verbinden door alles wat zij had meegemaakt. Verder werd daar genoemd dat de moeder niet openstond voor hulp en heel boos werd richting de jeugdbeschermer zodra er een beslissing over haar dochtertje genomen moest worden. In hoger beroep onderbouwde het gerechtshof de instandhouding van de beslissing tot

gezagsbeëindiging eveneens met de weigerachtige houding van de moeder richting de jeugdbescherming en hulpverlening en met haar verbale agressie daarbij.^[20] Het gerechtshof benoemde daarbij dat de moeder zich had laten behandelen door een psycholoog en dit traject met goed gevolg had afgerond, maar ging daarna nog uitgebreid in op de gebrekkige samenwerking tussen de moeder en de hulpverleners. In de uitspraak van het EHRM is overigens ook te vinden dat moeder een klachtzaak tegen de jeugdbescherming had gewonnen en dat dit de verstandhouding tussen hen beiden bepaald niet had bevorderd.

16. In de onderbouwing van de maatregel van uithuisplaatsing en vervolgens gezagsbeëindiging door de nationale autoriteiten wordt dus deze houding van de moeder, die er ook toe leidde dat de moeder de opname van haar met haar dochtertje in een moeder-kindcentrum afwees, doorslaggevend geacht voor de conclusie dat er geen alternatieven waren om te werken aan terugplaatsing en dat een stabiele pleeggezinplaatsing voor het meisje het beste was. Het EHRM benadrukt in de uitspraak dat, hoewel deze houding het onderzoek naar de opvoedkwaliteiten van de moeder ernstig heeft belemmerd, er onvoldoende grond was om aan te nemen dat er geen enkele mogelijkheid meer bestond om met haar samen te werken en haar opvoedcapaciteiten te laten onderzoeken. Het Hof benoemt de moeder als een ‘kwetsbare persoon’ die alle vertrouwen was kwijtgeraakt in de jeugdbescherming, maar wel een liefdevolle relatie had met haar dochter. De nationale autoriteiten hebben volgens het Hof te snel te veel waarde gehecht aan de weigerachtige houding van de moeder en hebben hier te grote consequenties aan verbonden, in plaats van alle mogelijkheden te verkennen om wel een samenwerking met de moeder tot stand te brengen. Ook in andere uitspraken van het EHRM is benadrukt dat de houding van een ouder die te maken krijgt met een uithuisplaatsingsprocedure nooit bepalend mag zijn voor beslissingen die de familiebanden tussen ouder(s) en kind verbreken en dat het daarbij begrijpelijk is als ouders (juridisch) de strijd aangaan bij een scheiding met hun kind.^[21] In de recente zaak B.T. en B.K.CS. t. Hongarije overweegt het EHRM in deze context dat “the authorities’ role in the social welfare field is, precisely, to help persons in difficulty, to provide them with guidance in their contact with the welfare authorities and to advise them, inter alia, on how to overcome their difficulties”.^[22] In de onderhavige zaak heeft de moeder geen eerlijke kans gekregen door haar weigerachtige houding en leek er vanaf de start van de uithuisplaatsing een vooringenomenheid te bestaan dat het meisje beter af was in een pleeggezin dan bij haar moeder. Het Hof is heel duidelijk: een dergelijke vooringenomenheid is in strijd met art. 8 EVRM en dit betekent dat alles in het werk moet worden gesteld om te werken aan terugplaatsing voordat besloten mag worden tot een zware maatregel als gezagsbeëindiging.

17. In deze zaak is alleen door de moeder een klacht ingediend bij het EHRM, niet door of namens het jonge meisje. Uit de uitspraak zou je heel voorzichtig kunnen afleiden dat het Hof toch ook in lijkt te gaan op de belangen van het kind waar het stelt dat onvoldoende gewicht is gehecht aan de het beschermen van het gezinsleven van klaagsteren haar kind (par. 77; cursief MRB). Andersom ging de Grote Kamer in de zaak *Strand Lobben t. Noorwegen*, ondanks het feit dat het jonge uit huis geplaatste kind ook klager was, niet specifiek in op het belang van het jonge kind tot behoud van de familiebanden met de biologische ouder(s).^[23] In de zaak *M.L. t. Noorwegen* ging het EHRM ook alleen in op de belangen van de moeder, die niet tevens namens haar jonge dochter een klacht had ingediend, terwijl het Hof ambtshalve had kunnen ingaan op de belangen van het jonge kind.^[24] In een zeer recente uitspraak van het Hof die veel overeenkomsten heeft met deze zaak, *B.T. en B.K. CS. t. Hongarije* van 10 juni 2025,^[25] wijst het Hof wél expliciet op de specifieke belangen van het kind in de overweging dat de nationale autoriteiten “do not seem to have conducted a more in-depth and careful assessment of the situation, including both the short-term and long-term aspects affecting the child, but were instead satisfied with the mother’s previous conduct” (par. 88). Dit is winst vanuit het perspectief van het serieus nemen van kinderen en hun rechten in uithuisplaatsingsprocedures, aangezien de belangen van kinderen in dergelijke situaties niet louter één richting uit wijzen, maar juist zorgvuldig gewogen moeten worden. Deze belangen betreffen namelijk zowel het recht op behoud van familiebanden als het recht op continuïteit en stabiliteit in de verzorging en opvoeding. Dit vraagt dan ook telkens om een zorgvuldig afwegen van alle belangen, niet enkel van het belang van een achtergebleven ouder tegenover het belang van een jong uit huis geplaatst kind op stabiliteit, maar ook van de verschillende belangen van het kind.

18. Het EHRM gaat niet inhoudelijk in op de klachten van moeder ten aanzien van het ontbreken van een eerlijk proces en een onpartijdige en onafhankelijke rechter omdat geen onafhankelijk onderzoek is uitgevoerd naar de opvoedkwaliteiten van de moeder en de mogelijkheden tot terugplaatsing. Hoewel dit te volgen is aangezien de hoofdklacht al onder art. 8 EVRM is behandeld, valt het te betreuren dat het recht op contra-expertise (art. 810a lid 2 Rv) dat betrokkenen in Nederland hebben bij dergelijke procedures niet vanuit een mensenrechtentoets aandacht heeft gekregen. De Kruijf en Laterveer zien het als een gemiste kans dat het EHRM geen werk heeft gemaakt van de klacht van de moeder tot een vermeende schending van artikel 6 EVRM.^[26] Het recht op contra-expertise biedt burgers rechtsbescherming en geeft de mogelijkheid om door de benoeming van een onafhankelijke deskundige de inhoud van een rapport van de RvdK of GI te toetsen of te weerleggen. Al langer wordt in Nederland gesignaleerd dat het recht op contra-expertise een lege huls is. Uit onderzoek door de Reflectiecommissie familie-

en jeugdrechters uit 2023 blijkt na bestudering van 174 gepubliceerde beslissingen over contra-expertise deze verzoeken slechts in 10% werden toegewezen en in 90% werden afgewezen.^[27] Nieuw onderzoek van De Kruijf en Laterveer (juni 2025) toont aan dat in honderd recenter gepubliceerde uitspraken over contra-expertise 9% van de verzoeken is toegewezen, 90% is afgewezen en 1% is aangehouden.^[28] Zij geven aan dat er een forse discrepantie bestaat tussen het uitgangspunt ‘toewijzing, tenzij’ en de zeer beperkte toewijzing van verzoeken om contra-expertise. Ondertussen heeft het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie (NIFP), dat praktisch alle contra-expertises uitvoert, in 2022 aangekondigd dat het voornemens is te stoppen met contra-expertise-onderzoeken. Er is in de praktijk een groot tekort aan te benoemen deskundigen en daarbij is sprake van soms lange wachttijden.^[29] De onderhavige zaak reflecteert dit alles pijnlijk; zowel de rechtbank als het gerechtshof wezen het verzoek van de moeder om contra-expertise af, terwijl nog geen onderzoek was gedaan naar haar opvoedkwaliteiten. Het is extra zuur dat het gerechtshof daarbij verwees naar de toepassing van de rechtsgrond voor gezagsbeëindiging: aangezien de voor het kind aanvaardbare termijn was verstreken, werd het verzoek tot contra-expertise afgewezen omdat zelfs bij een positieve uitkomst over de opvoedkwaliteiten aan de grond voor gezagsbeëindiging zou zijn voldaan. Die aanvaardbare termijn werd al na vier maanden aangenomen zonder zorgvuldige beslisdiagnostiek over de mogelijkheden tot hereniging van moeder en kind. De klacht over een vermeende schending van art. 6 EVRM had wat mij betreft dan ook grote kans van slagen, aangezien de moeder in de procedures, met uitzondering van de mogelijkheid om een eigen plan in te dienen om haar opvoedkwaliteiten te beoordelen, geen enkele kans had gehad om inhoudelijk aan te tonen dat zij in staat was om zelf voor haar dochter te zorgen en ook geen tegenonderzoek mocht worden ingesteld.

19. Ondertussen staan de ontwikkelingen in Nederland niet stil. In december 2024 is een conceptwetsvoorstel ‘Versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming’ gepubliceerd waarin onder meer de rechtsgronden voor de maatregelen van OTS en gezagsbeëindiging worden aangepast. Zo wordt aan de rechtsgrond voor een uithuisplaatsing met een maatregel van OTS het beginsel van subsidiariteit toegevoegd. De kinderrechter zal steeds zorgvuldig moeten motiveren waarom het niet mogelijk is om het kind op een minder ingrijpende manier te beschermen.^[30] Ook wordt aan de grond voor gezagsbeëindiging het noodzakelijkheids criterium toegevoegd om ‘aan te sluiten bij de internationale mensenrechtenstandaarden’, waarbij onder meer wordt verwezen naar de EHRM uitspraak in de zaak Strand Lobben t. Noorwegen.^[31] Daarnaast wordt ook in de rechtsgrond voor gezagsbeëindiging het subsidiariteitsbeginsel opgenomen; als de ouder op afstand positief meewerkt aan de uithuisplaatsing en

toestemming voor een vorm van hulp of een opvoedbeslissing niet belemmert, is hiermee geen gezagsbeëindiging, maar een OTS met langdurige uithuisplaatsing passend. [32] Ook wordt in het conceptwetsvoorstel het uitgangspunt bij een uithuisplaatsing om te ‘werken aan thuisplaatsing’ wettelijk vastgelegd en beslist voortaan niet langer de GI, maar de kinderrechter over het opvoedperspectief oftevel het perspectiefbesluit voor het uit huis geplaatste kind. Met dit alles wordt beoogd om uithuisplaatsingen (nog) meer in het teken van terugplaatsing te zetten en de maatregel van gezagsbeëindiging meer in overeenstemming met art. 8 EVRM te laten zijn, zodat aan betrokkenen meer rechtsbescherming wordt geboden. Ook op een aantal andere onderdelen wordt de rechtsbescherming versterkt. Deze wetgevingsactiviteiten vallen dan ook toe te juichen. Tegelijk zijn de zorgen over de uitvoeringspraktijk van de jeugdbescherming al een aantal jaar onverminderd groot. Op 18 juni 2025 brachten de Inspecties voor Gezondheidszorg en Jeugd en Justitie & Veiligheid opnieuw een rapport uit waarin de boodschap die ze sinds 2022 uitdragen, werd bevestigd: de kwaliteit van de jeugdbescherming is grotendeels onvoldoende en voor minderjarigen die een maatregel van kinderscherming opgelegd hebben gekregen door de kinderrechter is tijdig passende bescherming en hulp niet mogelijk. [33] In de eindevaluatie van de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen wordt dan ook bepleit dat rechtvaardiging van gedwongen overheidsbemoeienis met het gezinsleven onvoldoende is als er voldoende middelen beschikbaar zijn om kinderen de bescherming te bieden waar zij recht op hebben. [34] In het manifest dat Jeugdzorg Nederland op 18 juni 2025 uitbracht met de boodschap dat zij niet langer meewerken aan het Toekomstscenario, wordt eveneens genoemd dat als kinderen en gezinnen niet tijdig passende hulp ontvangen, de overheid niet zou mogen ingrijpen. [35] De uitvoeringsproblemen in de jeugdbescherming zijn weinig hoopvol en zullen het werken aan terugplaatsing na uithuisplaatsing bepaald niet vergemakkelijken. Dit terwijl we weten dat intensieve hulp aan de ouder(s) een belangrijke voorspellende factor is die de kans op terugplaatsing na uithuisplaatsing voor een minderjarige vergroot. [36]

20. Om situaties zoals in deze zaak geschetst tegen te gaan, is meer nog dan nieuwe wetgeving nodig dat de uitvoering op orde is met voldoende personeel en voldoende passende hulp dichtbij huis. Zolang dat niet het geval is, blijft het risico groot dat als een ouder niet wil meewerken aan plaatsing op één bepaalde plek, zoals een moeder-kindcentrum, er geen andere opties kunnen worden geboden aan het gezin om bijvoorbeeld opvoedkwaliteiten in kaart te brengen. Het is dan ook van groot belang dat alertheid blijft bestaan bij RvdK, GI en rechters in een tekortschietend stelsel van jeugdbescherming om ouders en kinderen eerlijke en echte kansen te bieden tot gezinshereniging en behoud van familiebanden na uithuisplaatsing.

[1] Uit recent dossieronderzoek (n=456) blijkt dat in 2018 in 43% van de uithuisplaatsingen sprake was van een spoeduthuisplaatsing waarbij ouders pas achteraf door de rechter worden gehoord; bij gesloten geplaatste jeugdigen was dit 65%; M.R. Bruning e.a., Terugplaatsing na gedwongen uithuisplaatsing, Den Haag: WODC 2025, p. 9.

[2] Venema t. Nederland, EHRM 17 december 2002, nr. 35731/97,

[ECLI:CE:ECHR:2002:1217JUD003573197](#)

[3] Zie o.a. C. Breen e.a., 'Family Life for Children in State Care – An Analysis of the European Court of Human Rights' Reasoning on Adoption Without Consent', International Journal of Children's Rights 2020/28, p. 715-747; O.S. Tefre, 'The Child's Best Interests and the Politics of Adoptions from Care in Norway', International Journal of Children's Rights 2020/28, p. 288-321.

[4] Bruning e.a., Eindevaluatie Wet herziening kinderschermingsmaatregelen, Den Haag: WODC 2022, p. 63

[5] Kamerstukken II 2011/12, 32105, nr. 3, p. 34 (MvT).

[6] Bruning e.a., Eindevaluatie Wet herziening kinderschermingsmaatregelen, Den Haag: WODC 2022, p. 74.

[7] Dit blijkt uit zowel jurisprudentie als uit interviews; Bruning e.a., Eindevaluatie Wet herziening kinderschermingsmaatregelen. Nieuwe rechtsgronden in een haperend jeugdbeschermingsstelsel, Den Haag: WODC 2022, p. 108.

[8] Bruning e.a., Eindevaluatie Wet herziening kinderschermingsmaatregelen. Den Haag: WODC 2022, p. 267.

[9] C. Bartelink e.a., Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming, Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Pedagogen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen & Nederlands Jeugdinstituut 2023.

[10] Zie o.m. Commissie Toeslagen en Uithuisplaatsingen, Erfenis van onrecht, 27 maart 2025.

[11] Zie o.a. K.A.M. van der Zon en M.R. Bruning, 'Staatsontvoeringen in Nederland? Wat is er aan de hand in de juridische uithuisplaatsingspraktijk?', Ars Aequi 2022/9, p. 649-657.

[12] M.R. Bruning M.R. & K.A.M. van der Zon, 'Uithuisplaatsing van kinderen: Europese controverse en de rol van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens', NTM/NJCM-bull. 2022/1, p. 3-21.

[13] Zie M. Skivenes, R. Benbenishty, 'Securing permanence for children in care: A

cross-country analysis of citizen's view on adoption versus foster care', Child & Family Social Work 2022/2, p. 432-442; T. Pösö, M. Skivenes & J. Thoburn, Adoption from Care – International Perspectives on Children's Rights, Family Preservation and State Intervention, Bristol: Bristol University Press, UK 2021.

[14] Strand Lobben e.a. t. Noorwegen, EHRM (GK) 10 september 2019, nr. 37283/13, [ECLI:CE:ECHR:2019:0910JUD003728313](#), EHRC2019/235, m.nt. M.R. Bruning.

[15] M.L. t. Noorwegen, EHRM 22 december 2020, nr. 64639/16, [ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD006463916](#), EHRC2021/13, m.nt. M.R. Bruning.

[16] Idem.

[17] Idem.

[18] Zie EHRC2021/13, m.nt. M.R. Bruning (M.L./Noorwegen), nr. 12.

[19] Zie o.a. M.L. t. Noorwegen, EHRM 22 december 2020, nr. 64639/16, [ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD006463916](#), EHRC2021/13, m.nt. M.R. Bruning, par. 224.

[20] Hof Arnhem-Leeuwarden 27 maart 2018, [ECLI:NL:GHARL:2018:3042](#)

[21] EHRC2021/13, m.nt. M.R. Bruning (M.L./Noorwegen).

[22] B.T. en B.K.Cs. t. Hongarije, EHRM 20 juni 2025, nr. 4581/16, [ECLI:CE:ECHR:2025:0610JUD000458116](#), par. 85.

[23] EHRC 2019/235, m.nt. M.R. Bruning (Strand Lobben e.a./Noorwegen), nr. 9.

[24] Zie o.m. EHRC 2021/13, m.nt. M.R. Bruning (M.L./Noorwegen), nr. 3.

[25] B.T. en B.K.Cs. t. Hongarije, EHRM 20 juni 2025, nr. 4581/16, [ECLI:CE:ECHR:2025:0610JUD000458116](#)

[26] M.P. De Kruijf en B. Laterveer 2025, 'Naar een doelmatige(r) inzet van contra-expertise (art. 810a lid 2 Rv) in een fragiel jeugdbeschermingsstelsel', Tijdschrift voor Jeugdrecht 2025/2, p. 63.

[27] Reflectiecommissie familie- en jeugdrechters, Recht doen aan kinderen en ouders, Den Haag 2023. Ook de Adviescommissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid (Adviescommissie-Van Dooijeweert) benoemde in 2024 dat de mogelijkheden om invulling te geven aan het recht op contra-expertise de facto afwezig zijn; Kinderen en ouders met recht goed beschermd. Advies van de Adviescommissie rechtsbescherming en rechtsstatelijkheid in het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, Adviescommissie rechtsbescherming en rechtsstatelijkheid in het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, Den Haag 2024, p. 97.

[28] M.P. De Kruijf en B. Laterveer 2025, 'Naar een doelmatige(r) inzet van contra-expertise (art. 810a lid 2 Rv) in een fragiel jeugdbeschermingsstelsel', Tijdschrift voor Jeugdrecht 2025/2, p. 63.

[29] M.P. De Kruijf en B. Laterveer 2025, 'Naar een doelmatige(r) inzet van contra-expertise (art. 810a lid 2 Rv) in een fragiel jeugdbeschermingsstelsel', Tijdschrift

voor Jeugdrecht 2025/2, p. 60.

[30] Memorie van Toelichting bij de Wet versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming, p. 6.

[31] Memorie van Toelichting bij de Wet versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming, p. 7.

[32] Memorie van Toelichting bij de Wet versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming, p. 7.

[33] Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid, Rapport William Schrikker Stichting Jeugdbescherming & Jeugdreclassering, Den Haag 2025.

[34] Bruning e.a., Eindevaluatie Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen, Den Haag: WODC 2022, p. 20.

[35] Manifest Jeugdbeschermingsorganisaties. Betere bescherming van kinderen en gezinnen vraagt om een fundamentele verandering, Utrecht: Jeugdzorg Nederland 2025.

[36] M.R. Bruning e.a., Terugplaatsing na gedwongen uithuisplaatsing, Den Haag: WODC 2025.